

**Nomina ta' Mario Farrugia Borg bhala
Kummissarju Gholi ta' Malta għall-Awstralja**

Pubblikazzjoni tal-mistoqsijiet u t-twegibiet *ai termini* tal-Artikolu 38(2) tal-Att dwar l-Amministrazzjoni Pubblika, Kap. 595

Mistoqsijiet sottomessi mill-Membri tal-Gvern

1. X'tahseb li huma l-isfidi li għandha l-Awstralja? U kif qieghed tara dawn l-isfidi jiġu indirizzati f'dan il-pajjiż? X'inhuma l-binarij, b'mod ġenerali, li behsiebek taħdem fuqhom f'każ li tinhatar Kummissarju Gholi Malti għall-Awstralja?

Dawn li ġejjin narahom bhala l-akbar tliet sfidi għall-Awstralja f'dan il-mument:

(a) Kif wiehed jista' jobsor, bhall kull pajjiż ieħor, l-akbar sfida li għandha l-Awstralja bhaliha hija l-pandemija. Ir-rispons tal-Awstralja għal din il-pandemija huwa meqjus bhala wiehed mill-aqwa fid-dinja, fejn in-numri kemm ta' daww infettati (ftit aktar minn 27,000 waqt li qed nikteb) kif ukoll imwiet (madwar 900 waqt li qed nikteb), ras għal ras mal-popolazzjoni tal-pajjiż (madwar 25 miljun) huma relattivament baxxi. Biss, dan, l-Awstralja kisbitu b'sagrificċju kbir fuq l-ekonomija tagħha fejn qed jingħad li l-pajjiż diehel jekk mhux diġà qieghed fl-aġar riċessjoni mit-tieni gwerra lil hawn. Ir-rata tal-qgħad f'Lulju li għadda kienet telgħet għal 7.5% minn 5.1% f'Diċembru 2019. Il-linja nazzjonali Qantas se tkun tilfet madwar \$1.8 biljun fl-2020. L-ekonomista magħruf Awstraljan Prof. Warwick McKibbin jistma li fl-2020 il-pandemija se tkun swiet lill-Awstralja \$170 biljun.

L-Awstralja qed tindirizza din l-isfida fuq diversi binarij, fosthom il-ħolqien ta' impjegi godda permezz anke ta' proġetti godda, inizjattivi dwar taxxa, skemi bhall-Jobkeeper, il-ftuħ mill-ġdid tal-fruntieri bejn l-istati halli jkun inkoraġġit turizmu domestiku, il-ftuħ tal-ivjaġġar bejn l-Awstralja u New Zealand u possibilment xi pajjiżi tal-Paċifiku halli jkun hemm ukoll ammont limitat u kontrollat ta' turizmu internazzjonali, il-ftuħ mill-ġdid tar-ristoranti u stabbilimenti oħra, dejjem taħt miżuri stretti COVID-safe u d-dħul lura għax-xogħol ta' eluf ta' ħaddiema li sa ftit ilu kienu qed jibqgħu d-dar.

(b) Sfida oħra għall-Awstralja, relatata wkoll mal-pandemija, hija r-relazzjonijiet maċ-Ċina, li bhaliha huma f'qagħda deterjoranti. F'April 2020, il-Ministru tal-Affarijiet Barranin Awstraljana Sen. Marise Payne talbet inkjesta dinjija dwar kif iċ-Ċina aġixxiet fil-konfront tal-pandemija. Iċ-Ċina għamlitha ċara li ħadet għaliha u ftit jiem wara, f'Mejju, iċ-Ċina ddikjarat li se timponi tariffi fuq l-importazzjoni tal-*barley* mill-Awstralja. Dan wassal sabiex il-bdiewa riedu jaraw malajr x'se jagħmlu bil-*barley*, u eventwalment sabu suq għalih fl-Indja. Granet wara, iċ-Ċina ddikjarat li se twaqqaf ukoll l-importazzjoni taċ-ċanga u l-inbid. L-Awstralja kienet tesporta valur ta' \$1.25 biljun f'inbejjed liċ-Ċina. Sadanittant, l-Ambaxxatur Ċiniż f'Canberra ssuġġerixxa li iċ-Ċiniżi għandhom jibbojkottjaw prodotti Awstraljani u appella sabiex iċ-Ċiniżi ma jżurux l-Awstralja. Din is-sitwazzjoni kompliet tiddeterjora meta ġiet arrestata fiċ-Ċina u nżammet mingħajr ma ġiet akkużata l-ġurnalista Awstraljana Cheng Lei.

Ovvjament l-Awstralja tagħraf l-importanza ekonomika tar-relazzjonijiet tagħha maċ-Ċina u allura qed isiru sforzi diplomatici sabiex iż-żewġ naħat jerġgħu jersqu lejn xulxin u jirrizolvu l-kunflitti ta' bejniethom.

(c) L-Awstralja għandha popolazzjoni li qed tixjieħ. Fl-2017, 15% tal-Awstraljani kellhom aktar minn 65 sena, bi tlieta minn kull għaxar persuni li għandhom aktar minn 65 sena twieldu barra l-pajjiż. Huwa stmat li sal-2022, l-Awstralja se jkollha mal-4 miljun ruħ li għandhom bejn 65 u 85 sena. Din hija sfida fuq diversi binarji; kemm dwar pensjonijiet u kemm mil-lat ta' kura tal-anzjani. Il-Gvern Awstraljan jonfoq madwar \$10 biljun fis-sena fuq il-kura tal-anzjani. Dan ifisser ukoll li se jkun hemm nuqqas ta' ħaddiema mal-anzjani (*carers*) fit-30 sena li ġejjin.

L-immigrazzjoni lejn l-Awstralja, kif jaf kulhadd, m'għadhiex li kienet bejn il-ħamsinijiet u s-sebghinijiet, meta eluf kbar ta' immigranti kienu jemigraw lejn l-Awstralja irrispettivament mis-sitwazzjonijiet u s-snaġġa' tagħhom. L-immigrazzjoni illum nistgħu ngħidu li hija miftuħa biss għal persuni li għandhom il-professjonijiet jew is-snaġġa' li l-Awstralja jkollha bżonn, fejn tali professjonijiet u snaġġa' jkunu aġġornati kull sena. L-aktar żewġ pajjiżi li jibagħtu immigranti lejn l-Awstralja illum huma l-Indja u ċ-Ċina. Bejn l-1 ta' Lulju 2018 u t-30 ta' Ġunju 2019, l-Awstralja laqgħet 537,800 migrant u marru lura pajjiżhom 298,200 migrant, li jfisser żieda netta fin-numru ta' migranti għal dan il-perjodu ta' 239,600.

Irrid ngħid li fil-passat saret ħidma sfiqa minn diversi Kummissarji Għolja Maltin fil-qasam tal-kooperazzjoni bejn iż-żewġ pajjiżi, kooperazzjoni li dejjem kienet iffukata fuq kuntatti u skambji interpersonali u l-valuri komuni tagħna t-tnejn. Madankollu, hemm diversi binarji fuq xiex wiehed jista' jaħdem, bħall-promozzjoni tal-kummerċ u investimenti, kooperazzjoni fuq fora internazzjonali, riċerka medika, edukazzjoni u s-sussidjar mill-Gvern Awstraljan għall-komunità Maltija li qed tixjieħ bħalma l-Gvern jissussidja komunitajiet oħra li wkoll qed jixjieħu.

2. Bħala Kummissarju Għoli Malti għall-Awstralja, pajjiż li fih hemm komunità mdaqqa mhux hażin ta' Maltin, kif tara li x-xogħol tiegħek jista' jwassal sabiex jiżdiedu u jitjiebu r-rabtiet politiċi u soċjali bejn l-Awstralja u Malta, rispettivament? Liema taħseb li huma l-isfidi prinċipali li għandna negħbu sabiex insaħħu r-relazzjoni bejn iż-żewġ pajjiżi?

Malta u l-Awstralja huma żewġ pajjiżi tal-Commonwealth b'relazzjonijiet mill-aqwa, relazzjonijiet li ġew stabbiliti uffiċjalment fl-1964 meta Malta fetħet il-Kummissjoni Għolja tagħha f'Canberra u mbagħad fl-1967 l-Awstralja fetħet il-Kummissjoni Għolja tagħha f'Malta. L-ewwel Maltin waslu l-Awstralja fil-bidu tas-seklu 19, iżda l-milja tal-migrazzjoni ta' Maltin lejn l-Awstralja kienet fil-ħamsinijiet u s-sittinijiet tas-seklu 20. Fl-2016, ċensiment li sar sab li kien hemm mal-176,000 persuna ta' oriġini Maltija fl-Awstralja b'madwar 37,600 minnhom li twieldu Malta.

Malta kellha rwol importanti ferm fl-ewwel gwerra dinjija, fejn kien hemm mat-800 ċittadin Malti li direttament ħadu sehem fil-kampanja ta' Gallipoli, u fejn eluf ta' suldati morda jew feruti ttieħdu Malta għall-kura li wassal sabiex Malta saret magħrufa bħala "l-infermiera tal-Mediterran". Bosta membri tal-ANZACS (il-Korp Armat tal-Awstralja u New Zealand) ġew rikoverati f'Malta wara diversi battalji fl-Ewwel Gwerra Dinjija.

Inizjattiva li hija għal qalbi ħafna u li nixtieq naħdem fuqha hija l-proposta lill-Kunsill tal-Maltin li Jgħixu Barra u ċjoè, dik tal-Malta Migrant Walls. Il-proposta hija li jinbnew "*migrant walls*" ix-Xatt ta' Pinto, hdejn il-monument għat-tfal immigranti, fl-inħawi tad-Dwana, minn fejn l-emigranti kienu jhallu Malta, u dan sabiex ikunu onorati dawn l-emigranti li kellhom il-kuraġġ iħallu lill-għeżież tagħhom u lil art twelidhom sabiex ifittxu ħajja aħjar għall-familji

tagħhom f'artijiet imbiegħda. Jeżisti kumitat sabiex imexxi dan il-proġett, bl-isem ta' Migrant Walls Project Committee (MWPC), u l-Kummissarju Għoli Malti għall-Awstralja huwa wieħed mill-membri, u allura kemm-il darba ninħatar f'din il-kariga, ifisser li nkun membru ta' dan il-Kumitat u f'pożizzjoni li nimbotta dan il-proġett. Tajjeb insemmi wkoll li l-proġett kellu jiġi diskuss fil-Konvenzjoni tal-Maltin li Jgħixu Barra f'Ottubru iżda din il-konvenzjoni kellha tiġi minhabba l-pandemija.

Inizjattiva oħra interessanti tista' tkun dik tat-tagħlim tal-istorja tal-migrazzjoni fl-iskejjel Maltin. Għandi x' nifhem li dan il-punt ta' sikwit jitqajjem fil-Kunsill tal-Maltin li Jgħixu Barra u l-mottiv hu li l-elementi uniċi li għamli l-emigrazzjoni Maltija waħda ta' suċċess jiġu maqsuma mal-ġenerazzjonijiet tal-futur. Dan jista' jwassal sabiex studenti Maltin jifhmu aħjar mhux biss iċ-ċirkostanzi li fihom il-Maltin emigraw imma anke jifhmu aktar u japprezzaw ir-rabtiet bejn Malta u dawk il-pajjiżi fejn eluf ta' Maltin issetiljaw u bnew haġġithom. L-istorja tal-emigrazzjoni hi punt importanti fl-istorja ta' Malta.

Dwar sfidi għat-tiġi tar-relazzjonijiet bejn iż-żewġ pajjiżi, irridu nżommu f'moħħna li l-aspett l-aktar qawwi tar-relazzjonijiet tagħna huma bbażati fuq rabtiet umani, u hawn nirreferi għall-isfidi li tiffaccja d-*diaspora* Maltija kif imwiegħba fil-mistoqsija li jmiss. Nemmen li jekk jingħelbu dawn l-isfidi, inkunu qed inkomplu nsaħħu r-relazzjonijiet bejn iż-żewġ pajjiżi.

3. Bhala Kummissarju Għoli Malti residenti f'Canberra, kif tara li se tkun qiegħed taħdem sabiex il-hidma tiegħek tkun qrib il-Maltin li hemm fl-Awstralja? X'taħseb li huma l-isfidi ewlenin li għandhom il-Maltin fl-Awstralja, u kif tara li dawn jistgħu jiġu indirizzati?

Matul il-perjodu li ilni Konslu Ġenerali ġewwa Victoria, ipprovajt inżomm kuntatt dirett u kontinwu mad-diversi għaqdiet u organizzazzjonijiet tal-Maltin ġewwa dan l-Istat, li huma numerużi, u dan billi pprovajt nattendi dejjem l-attivitajiet organizzati minnhom, żort fuq bażi regolari klabbs tal-Maltin u fuq kolloxx wassalt il-messaġġ li l-bibien tal-Konsolat huma dejjem miftuħin għal kull min ikollu bżonn il-pariri u s-servizzi tagħna. Il-preżenza tal-Konsli Ġenerali jew il-Kummissarju Għoli li jirrapprezentaw lill-Istat Malti, fost il-Maltin, tibgħat messaġġ qawwi lid-*diaspora* Maltija f'dan il-pajjiż li, minkejja li huma 'l bogħod minn art twelidhom, art twelidhom ma nsithomx. Jekk inkun Kummissarju Għoli, nixtieq li nibqa' naħdem b'dan il-mod, ovvjament issa fil-kuntest li rrid nikkonċentra fuq il-komunitajiet Maltin fl-Istati kollha tal-Awstralja, u mhux ta' Victoria biss.

L-akbar sfida tal-Maltin fl-Awstralja, bla dubju, hija komunità li qed tixjieħ. Irridu nżommu f'moħħna li l-biċċa l-kbira tal-Maltin emigraw lejn l-Awstralja fil-ħamsinijiet u s-sittinijiet, għax fis-sebghinijiet l-emigrazzjoni naqset drastikament. Dawk li kienu diġà adulti meta emigraw, fil-biċċa l-kbira tagħhom, m'għadhomx magħna. Dawk li emigraw bhala zgħażaġh jew tfal, illum huma nanniet jew bużnanniet. Mela d-*diaspora* Maltija llum hija l-aktar magħmula minn ulied u ulied ulied dawn il-Maltin. Ifisser li sfida qawwija hija kif wieħed se jżomm haġġa l-kultura Maltija fi sfond fejn il-Maltin imwiela ġewwa l-Awstralja ma għadx għandhom interess qawwi kif kellhom il-ġenituri / nanniet tagħhom. Il-Maltin li emigraw lejn l-Awstralja bla dubju hađu magħhom il-kultura Maltija, jorganizzaw festi għall-qaddisin, idoqqu l-marċi (ovvjament ta' surmastrijiet Maltin), jgħannu, jilagħbu l-boċċi, jaħdmu l-bizzilla biċ-ċombini u jsajru ikel Malti. Fil-każ ta' uliedhom, għalkemm hemm interess, dan jibda jonqos. Fil-każ ta' ulied uliedhom, l-interess huwa kważi non-eżistenti. It-tagħlim tal-lingwa Maltija bhala VCE subject, pereżempju, ġie sospiż mill-awtoritajiet Awstraljani peress

li ma nstabux il-minimu ta' 15-il student fil-Year 11 u Year 12 mill-Awstralja kollha li xtaqu jistudjawn.

Faċli tgħid irridu naħdmu biex inżommu haġja l-kultura Maltija iżda mhux faċli ssib soluzzjonijiet reali u tanġibbli. Nemmen li sabiex ulied ulied il-Maltin jibqgħu jhossuhom Maltin, irridu nsibu metodi ġodda kif inħajruhom jiskopru l-kultura u l-identità Maltija. Iridu jkunu metodi li jappellaw għaż-żgħażaġh, metodi li jiffitjaw ma' pletora sħiħa ta' attivitajiet extra-kurrikulari li jinvolvu ruħhom fihom iż-żgħażaġh Awstraljani llum, attivitajiet li dawn iż-żgħażaġh jersqu lejhom mhux għax huma "Maltin" imma għax jieħdu gost jagħmluhom. Każ tipiku huwa l-baned Maltin li hawn ġewwa Victoria, fejn hemm numru ta' żgħażaġh u tfal li interessaw ruħhom jitgħallmu strument u jdoqqu mal-banda. L-għaqdjet tal-Maltin hawnhekk iridu jkunu iktar aperti fil-format t'attivitajiet li jolqtu ż-żgħar". F'Jannar tal-2019, pereżempju, meta kont għadni nasal u ġejt mistieden mill-Gvern ta' Victoria għall-Australia Day Parade, li fiha jieħdu sehem rappreżentanti ta' kważi l-komunitajiet kollha residenti fl-Awstralja, sirt naf li kien ilu ma jkun hemm rappreżentanza Maltija f'din il-parata għal snin sħaħ. Sirt naf dan għax l-għaqdjet tal-Maltin ma baqgħux juru interess jieħdu sehem. Iddispjaċini immens u għamiltha mira personali li f'Jannar ta' wara, Malta tirritorna f'din il-parata. Sodisfatt ngħid li f'Jannar li għadda Malta reġgħet kienet rappreżentata fl-Australia Day Parade u fost il-kontingent Malti kien hemm numru sabiħ ta' tfal u żgħażaġh. Jekk il-pandemija tkun għaddiet u l-parata ssir bħalma dejjem saret, għal Jannar li ġej hemm pjanijiet li l-kontingent Malti jkun akbar u li jieħdu sehem ukoll il-baned Maltin.

L-internet illum huwa parti integrali mill-ħajja taż-żgħażaġh, u għalhekk forsi ta' min nużaw pjattaformi onlajn u *websites* interattivi dwar il-kultura u l-identità Maltija. It-tagħlim tal-Malti onlajn, pereżempju, ikun ukoll inizzjattiva tajba. Infurmat li l-Ministeri tal-Affarijiet Barranin u Ewropej u dak tal-Edukazzjoni qegħdin fil-fatt jaħdmu fuq pjattaforma diġitali għat-tagħlim tal-Malti. Wiehed forsi ta' min jikkonsidra wkoll żjarat kulturali lejn Malta għal żgħażaġh ulied il-Maltin ta' hawnhekk u li jergħu jitwaqqfu programmi ta' skambju ta' studenti fosthom bi *scholarships* u bil-kapaċità li nkunu nistgħu nipparteċipaw f'inizzjattivi bħal EU-Qantas Journalist Award u EU Film Award (b'kooperazzjoni ma' entitajiet kreattivi f'Malta).

Barra minn hekk, naħdem sabiex intellgħu artisti u talent Malti fl-Awstralja permezz tal-Fond tad-Diplomazija Kulturali (Cultural Diplomacy Fund) u opportunitajiet ta' *grants* mill-Malta Arts Fund. Tajjeb insemmi li din is-sena kien hemm pjanati żewġ kunċerti, wiehed ta' Ivan Grech (Winter Moods) u ieħor ta' Joseph Calleja, li sfortunatament tħassru minħabba l-pandemija.

4. X'taħseb li huma n-nieċ ekonomiki u kummerċjali li nistgħu nsibu sinerġiji fuqhom bejn Malta u l-Awstralja? Kif tara li għandna nsahħu r-relazzjonijiet kummerċjali bejn iż-żewġ pajjiżi rispettivi?

Qabel xejn tajjeb li wiehed isemmi l-eżistenza tal-Kamra tal-Kummerċ Awstraljana-Maltija (Australian Maltese Chamber of Commerce – AMCC), li hija bażata ġewwa Sydney imma li għandha wkoll fergħa ġewwa Melbourne u qed taħdem biex jinfethu f'kapitali fi Stati oħra. Din il-Kamra tipprovdi servizz ta' informazzjoni u *networking* għall-membri tagħha li jkunu jixtiequ jagħmlu n-negozju f'Malta. Kif wiehed jista' jistenna, l-Awstralja huwa pajjiż li miegħu Malta tagħmel kummerċ limitat, l-aktar minħabba raġunijiet ta' distanza u anke, minn perspettiva Awstraljana, id-daqs tal-gzejjer Maltin. Fl-2018, il-valur net tal-importazzjoni u esportazzjoni ta' merkanzija minn u lejn l-Awstralja kien ta' \$21.4 miljun (€13-il miljun), fejn l-Awstralja esportat b'valur ta' \$22 miljun lejn Malta u Malta esportat b'valur ta' \$17.5 miljun

lejn l-Awstralja. Il-valur net tas-servizzi kien ta' \$122 miljun, bl-Awstralja tesporta bi \$22 miljun f'servizzi lejn Malta u Malta tesporta \$100 miljun f'servizzi lejn l-Awstralja.

Bhala tishiĥ tar-relazzjonijiet kummerċjali bejn iż-żewġ pajjiżi, wieħed jista' jikkonsidra, pereżempju, oqsma bħal proġetti ta' infrastruttura sussidjati mill-Unjoni Ewropea, *joint ventures* bejn kumpaniji Maltin u Awstraljani sabiex ikunu aċċessati swieq f'pajjiżi tat-tielet dinja u l-Afrika f'oqsma bħar-riżorsi.

Wieħed ma jistax ma jsemmix ukoll il-qasam tar-riċerka medika, qasam fejn l-Awstralja għandha reputazzjoni tajba ħafna u allura ta' min jesplora kooperazzjoni f'dan ir-rigward.

Ma nistgħux ma nsemmux it-turiżmu. L-impressjoni li ħadt kemm ilni hawn hija li t-turiżmu lejn Malta mill-Awstralja, ħlief għal ftit eċċezzjonijiet, huwa minn Maltin, ulied il-Maltin u l-*partners* tagħhom. Nara li għandna niffokaw iżjed fuq turiżmu għall-Awstraljani, speċjalment dawk li tinteressahom il-kultura u l-istorja. Pereżempju, nistgħu nheggu aġenti tal-ivjaġġar li jorganizzaw "World War I Tours" sabiex jinkludu lil Malta bħala waħda mid-destinazzjonijiet tagħhom.

Nara li hemm ukoll potenzjal għal oqsma oħra, bħall-edukazzjoni (kooperazzjoni u *exchanges* bejn studenti Maltin u Awstraljani, kooperazzjoni bejn l-Università ta' Malta u universitajiet Awstraljani), industrij bħall-*marketing*, *advertising*, *Artificial Intelligence* (A.I.), *blockchain*, l-industrija tal-films u awdjo-viziva.

5. Tara li hemm trattati li jistgħu jithaddmu ahjar bejn iż-żewġ pajjiżi?

Malta għandha diversi trattati mal-Awstralja u xtaqt insemmi uħud minnhom li fl-opinjoni tiegħi jistgħu jithaddmu ahjar.

Nibda bit-trattat dwar taxxa doppja. Qabel xejn, irrid insemmi li Malta qiegħda f'pożizzjoni privileġġata bi trattat bħal dan peress li hemm diversi pajjiżi oħra tal-Unjoni Ewropea, bħal, pereżempju, Ċipru, li qed jipprovaw iġibu trattati simili mal-Awstralja imma għadhom ma waslux. Allura rridu naraw li nieħdu l-massimu minn trattat bħal dan. Inħoss li ma hemmx bizżejjed informazzjoni dwar kif jaħdem dan il-ftehim u persuni li jkun jixtiequ jibbenefikaw minnu ma jsibux tagħrif bizżejjed dwaru u dwar kif jaħdem. Għandu jkun hemm aktar tagħrif onlajn u punti ta' kuntatt f'Malta ħalli dak li jkun ikun jista' jikseb it-tagħrif li jkollu bżonn.

Dwar it-trattat dwar is-sigurtà soċjali, irridu naraw jekk il-pensjonijiet tar-romol kif ukoll dawk tal-korp tal-pijunieri humiex kunsidrati li jagħmlu parti minn dan it-trattat, peress li hawnhekk ukoll hawn nuqqas ta' informazzjoni.

Il-ftehim dwar *working holidays* ukoll nara li nistgħu nibbenefikaw minnu aktar. Hemm potenzjal li nattiraw aktar Awstraljani lejn Malta, imma mill-ġdid wieħed jeħtieġ aktar tagħrif fuq il-*websites* konċernati għax persuni interessati aktar iġibu tagħrif minn *third party websites*. Irid ikun hemm ukoll aktar kooperazzjoni ma' Identity Malta f'dan ir-rigward, peress li meta persuna tingħata *work permit* għal *working holiday* f'Malta, ikun għad baqa' proċessi twal ma' Identity Malta meta l-persuna tasal Malta u ħafna applikanti jqisu li hemm wisq burokrazija li kultant taqta' qalb dak li jkun. Aspett ieħor ta' dan it-trattat huwa l-età tal-applikanti, li sa issa jridu jkun ta' mhux aktar minn 30 sena. Fi Frar tal-2020, l-Awstralja pproponiet li din l-età togħla għal 35. Irridu nifhmu li minn trattat bħal dan aktar igawdu l-Maltin u allura huwa fl-interess tagħna li nikkunsidraw din il-proposta. L-aħħar haġa dwar dan it-trattat hija kif wieħed

japplika għal estensjoni għaladarba tgħaddi l-ewwel sena. Filwaqt li l-Maltin fl-Awstralja jkunu jistgħu japplikaw għal estensjoni minn għal-Awstralja stess, l-Awstraljani jkunu jridu jitolqu minn Malta sabiex jagħmlu dan. Nara li għandna nikkunsidraw li l-applikazzjoni għal estensjoni ssir minn Malta stess biex ikun hemm reċiproċità.

Ftehim ieħor hu fil-qasam tas-saħħa dwar kura reċiproka, fejn Maltin għewwa l-Awstralja u Awstraljani għewwa Malta jingħataw kura tas-saħħa b'xejn għall-ewwel sitt xhur fil-pajjiż. L-Awstralja emendat trattati simili li għandha ma' pajjiżi oħra, bħal pereżempju l-Olanda, il-Finlandja, l-Ingilterra u New Zealand fejn ċittadini ta' dawn il-pajjiżi jingħataw kura tas-saħħa b'xejn għewwa l-Awstralja mhux biss għall-ewwel sitt xhur imma għall-perjodu sħiħ li tkun tkopri l-*visa* tal-individwu jew sa meta tiskadilu l-EHIC card. Kellna każi ta' Maltin, din is-sena meta bdiet il-pandemija, li kienu hawn għal sena imma wara l-ewwel sitt xhur ma baqgħux jikkwalifikaw għall-kura b'xejn mill-Gvern Awstraljan, u assigurazzjonijiet tas-saħħa privati għamlu hielhom ċara li jekk jieħdu polza magħhom, ma jkunux koperti kontra l-pandemija, allura kienu se jispiċċaw effettivament bla protezzjoni ta' xejn. L-awtoritajiet Awstraljani eventwalment estendew il-validità għal dawk il-Maltin li kienu għadhom l-Awstralja sa Marzu 2021. Nara li għandna nitkellmu mal-Awstraljani sabiex ċittadini taż-żewġ pajjiżi jkunu koperti għal kura tas-saħħa b'xejn matul iż-żjara kollha, mhux biss l-ewwel sitt xhur.

6. Tista' telabora ftit iżjed fuq il-karriera tiegħek fi hdan il-Korp Diplomatiku u/jew il-Ministeru tal-Affarijiet Barranin?

Il-karriera diplomatika tiegħi bdiet meta ġejt maħtur Konslu Ġenerali għall-Istat ta' Victoria f'Jannar 2019. Fil-ġimgħat ta' qabel bdejt il-*posting*, hadt taħriġ estensiv relatat mas-servizzi konsolari u kelli skambji fuq il-komunità Maltija fl-Awstralja. Fil-kapaċità ta' Konslu Ġenerali hdimt b'hilti kollha sabiex inkun ta' assistenza għall-komunità Maltija f'Victoria.

Mistoqsijiet sottomessi mill-Membri tal-Oppożizzjoni

1. Tista' tiddikjara x'passi tahseb li wiehed jista' jipprova jidhol għalihom sabiex ikompli jikbru r-relazzjonijiet diplomatiċi ta' pajjiżna mal-Awstralja?

It-twegiba għal din il-mistoqsija torbot hafna mat-twegiba għall-mistoqsija Nru 2 mill-membri min-naħa tal-Gvern dwar hidma sabiex jizdiedu u jitjiebu r-rabtiet politiċi u soċjali bejn l-Awstralja u Malta. Nemmen li l-punti li semmejt hemmhekk kollha għandhom jikkontribwixxu sabiex dan isehh.

2. Tista' tindika jekk fil-hidma tiegħek ta' Konslu Ġenerali identifikajtx nuqqasijiet u punti li jistgħu jithaddmu aħjar fis-servizzi li jingħataw Maltin u Ghawdxin residenti hemm l-iktar ma' punti marbuta mal-Consul on the Move?

Se nibda l-ewwel mis-servizzi offruti fil-Konsolati. Fl-opinjoni tiegħi, dawn huma servizzi ta' kwalità għolja offruti mill-impjegati tagħna li fil-maġġoranza tagħhom huma persuni kompetenti immens bi snin ta' esperjenza u li jagħmlu minn kollox sabiex dak li jkun jinqed. Matul dawn l-aħħar xhur, saret hidma sfiqa sabiex jiġu simplifikati l-formoli u l-listi tad-dokumenti meħtieġa, sabiex ikunu aktar loġiċi u jinftiehem aħjar. Madanakollu, lok għal titjib ikun hemm dejjem u dan li ġej fl-opinjoni tiegħi huwa fejn wiehed jista' jtejjeb:

(a) Ikun tajjeb jekk ir-Registru Pubbliku jnaqqas iż-żmien tal-ipproċessar. Dan għaliex meta l-Konsolati jdumu jistennew registrazzjoni sabiex issir, dan ikun ifisser li l-applikanti, li normalment ikunu jixtiequ japplikaw għal passaport, ċittadinanza, jew ikollhom kwistjonijiet ta' wirt, ma jkunux jistgħu jinqdew qabel jiġu registrati ċ-ċertifikati rispettivi. Ikollna lmenti li passaport għadu ma nħariġx, pereżempju, u r-raġuni tkun li t-twelid tal-applikant ikun għadu ma ġiex registrat Malta, inkella persuna miżżewġa Malti/ja ma tkunx tista' tapplika għaċ-ċittadinanza għax qed jistennew iż-żwieġ jiġi registrat. B'dan ma rrid bl-ebda mod nitfa' xi dawl ikrah fuq ir-Registru Pubbliku għax jiena konxju li huma wkoll għandhom id-diffikultajiet tagħhom.

(b) Pensjonijiet: Ikollna hafna *issues* dwar *life-certificates*: meta d-DSS ma jirċevux iċ-ċertifikat għandhom jinfurmaw lill-pensjonant, mhux jaqdbu u jwaqqfu l-pensjoni, imbagħad il-pensjonanti jċemplu fil-Konsolati halli jistaqsu għaliex ma rċevewx il-pensjoni. Forsi jkun tajjeb ukoll jekk id-DSS jibdew jaċċettaw kopja *scanned* mill-konsolati taċ-ċertifikati, anke jekk l-originali xorta jibqgħu jintbagħtu bil-posta, imma dan ikun ifisser li l-pensjoni terġa' tibda tinghata f'anqas żmien.

(c) Pensjonijiet: Meta jkun hemm appell quddiem l-Arbitru, il-Konsolati jirċievu notifikazzjoni ġieli ġurnata jew tnejn qabel jinstema' l-appell. Dan mhux biżżejjed sabiex l-appellant jilhaq jinnomina rappreżentant tiegħu għas-smiġh.

(d) Ċittadinanza: L-istruzzjonijiet li għandhom il-Konsolati huma li lill-applikanti ngħidulhom li applikazzjoni għaċ-ċittadinanza tista' tieġu sa sentejn. Għalkemm fir-realtà l-maġġoranza tal-applikazzjonijiet jieħdu anqas, speċjalment applikazzjonijiet li jkun *straightforward*, nara li għandna fejn innaqqsu iż-żmien tal-ipproċessar u b'hekk inkunu qed nagħtu servizz aħjar lill-applikanti.

Rigward *Consul on the Move*, dan huwa bażikament estensjoni tas-servizzi offruti mill-Konsolati u allura dak li semmejt japplika wkoll għall-*Consul on the Move*. Li nara li wieħed jista' jtejjeb dan is-servizz huwa biss billi dan l-eżerċizzju jsir aktar spiss (bħalissa fl-Awstralja jsir darbtejn f'sena għal kull Stat), biss dan jiddependi mill-konkorrenza għax ma jagħmilx sens li tmur *Consul on the Move* għal numru żgħir hafna ta' applikanti.

3. Tista' tindika fl-opinjoni tiegħek liema huma għalhekk l-isfidi prinċipali f'din il-linja senjatament fid-dawl tal-esperjenza tiegħek ta' bniedem li issa għext hemm?

Bħala tweġiba għal din il-mistoqsija nirreferi għat-tweġiba għall-mistoqsija Nru 3 magħmula mill-membri min-naħa tal-Gvern, rigward l-isfidi tal-komunità Maltija u kif dawn għandhom jiġu indirizzati.

4. Tista' tinforma jekk għandek xi rabtiet jew investimenti kummerċjali personali hemm?

Ma għandi l-ebda investimenti kummerċjali. Dwar rabtiet personali, il-*partner* tiegħi hija Maltija-Awstraljana, imwiela l-Awstralja lil ġenituri Maltin. It-tifla tagħna wkoll għandha ċittadinanza doppja u twieldet l-Awstralja.

5. Tista' tindika wkoll jekk ġejtx involut fil-preparazzjonijiet ta' pajjiżna għall-Presidenza ta' pajjiżna fl-Unjoni Ewropea?

Le, ma kontx involut.

6. Tista' tiddikjara jekk hemmx xi forma ta' konflitt ta' interess f'din il-ħatra?

M'hemm l-ebda kunflitt ta' interess f'din il-ħatra.

7. Tista' tiddikjara jekk għandekx passaport ta' pajjiż ieħor?

Le, m'għandix. Jien ċittadin biss ta' Malta.

Fl-aħħarnett, nixtieq nirringrazzja lill-membri tal-Kumitat Permanenti dwar il-Fatriet Pubbliċi għal dawn il-mistoqsijiet.